

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Thomae Młodzianowski, Polonie, Societatis Jesu,
Prælectionum Theologicarum Tomus ...**

De Metaphysica, Logica, Octo Libris Physicorum, Generatione, Corruptione
Et Anima

Młodzianowski, Tomasz
Moguntiae Et Dantisci, 1682

Quæstio III. De concursu Dei.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95667](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95667)

men concursus ille positivitatem, inclusam in ipsis accidentibus, à quibus indistinguitur.

INSTAT AMICUS. Nova connotatio, intelligi non non potest, absque nova mutatione.

RESPONDETUR. Verum id esse, sed mutatio hæc non debet esse semper in entibus, ut dictum alibi.

DICES tertio. Quando definit concursus causarum secundarum, vel definit etiam concursus Dei, vel non definit? sed tantum novam formalitatem acquirit, quam antea non habebat: Si definit concursus Dei, & alius illi novus succedit, Ergo debet esse distinctus entitativè; quomodo enim succederet, si novam entitatem non adferret, hocque ipso non succederet, quia nihil esset, quod succederet. Si autem non definit concursus Dei, sed idem manens, acquirit formalitatem Creativi concursus, quam antea non habebat, Ergo idem quod erat naturale, fieri potest supernaturale, nam ille concursus est supernaturalis. Ergo ulterius duplici concursu Deus conservat formas eductas; uno quidem, qui identificatur ipsi concursui creaturarum, & qui perit concursu creaturarum pereunte, & alio, qui manet pereunte concursu creaturarum.

RESPONDETUR. Cum concursus Dei, quo antea ad illa accidentia conservanda concurrerat, sit idem realiter cum concursu creaturarum, illo creaturarum concursu pereunte, etiam ille concursus Dei perit; qui autem succedit illi creativus, non succedit propriè, quia successio propria, importat novam adlatam entitatem, sed succedit impropriè, quia scilicet ponitur tunc concursus identificatus realiter ipsi entitati, sed non habens formalitatem concursus, nisi in circumstantia negationis concursus aliarum causarum; quæ negatio, tum primum habetur. Ad eum planè modum, quo præcisâ ulnâ, partes ultimæ, præcisæ incipiunt habere formalitatem terminorum, in circumstantia negationis ulterioris extensionis, quæ de novo pullulat. Quamvis hi ipsi termini sint identificati realiter, præexistenti ceteroqui entitati, estque ille concursus supernaturalis, non ratione alicujus positivi, sed negativi, nempe esse habiti, in circumstantia negationis concursus conservativi, creati.

DICES quartò. Actio Creatæ malè explicatur per hoc, quia res est, & alia non concurrunt: Ergo etiam & actio creativa, malè explicatur per hoc; quia res est, & creaturæ non concurrunt.

RESPONDETUR. Disparitatem esse, quia dabilis est casus, quo verè actio Creatæ est, & tamen non dicit negationem concursus aliarum causarum, ut si omnes possibiles causæ ad eundem effectum concurrant, non est autem dabilis casus, quo res sit & non sit dependens à cau-

sis creatis, nec tamen conservetur creativo concursu.

INSTABIS. Possibilis est creatura obedientialiter creativa. Ergo sicut actionis creatæ, mala est explicatio, quod sit effectus, & non dependens ab aliis causis creatis; ita mala erit & creationis, quia possibile est eundem effectum à Deo & creatura creati.

RESPONDETUR. Per nos non definitur actio creativa, quod sit actio, vi cuius effectus sit, & non sit dependens ab aliis causis creatis, & si ita definiretur, benè argueret instantia: nam potest etiam creatura creare; Sed per nos si Deus & creatura crearet, convenirent in hoc, quia utraque produceret ex nihilo, differret autem in hoc, quia creatio à solo Deo profecta, nec esset modalitas, nec connotaret modalitatem; jam autem creatio à creatura profecta, non sine modalitate esset quod innui de creatione q. i. d. i. ante continuationem solutionis.

DICES quintò. Conservatio profecta à causis creatis est distincta. Ergo & creativus concursus Divinus.

RESPONDETUR. Disparitatem esse; quia nulla potest mutatio assignari, ratione cuius transeat creatura à non esse conservantis ad esse conservantis, jam autem negatio concursus creaturarum causarum, re tamen permanente, sufficit ut dicatur; quod accidentia creativo concursu conserventur.

QUÆRES 2. An quæcunque res immediate in suo conservari pendeat à Deo?

ASSERO. Quid sic.

RATIO. Tum quia, si non penderent in suo esse, & conservari à Deo, essent entia à se, adeoque in conservari non creaturæ; quæ formalitas creaturarum in conservari, melius salvatur per immediatam conservationem. Tum quia nihil producit, quod simul concurrente immediate non producat Deus, Ergo etiam immediate conservat. Tum quia non posset explicari, quomodo sit in potestate Dei, omnia annihilare, nisi ponatur, quod immediate omnia conservet.

QUÆRES 3. An Creatura etiam seipsas conservent.

ASSERO. Quid non.

RATIO. Quia non causant seipsas; Ergo nec conservant.

ADDO. Et non sunt multiplicandæ causæ conservativæ sine necessitate.

QUÆSTIO III.

De Concursu Dei.

Durand. & post eum Dola Capucinus, censent, Deum immediate non concurrere in actiones creaturarum, sed solum mediatè, conservando illarum vim causativam. Communis opinio

opinio est in oppositum. Tum quia Deo concedendus est modus perfectissimus agendi, immediatus autem agendi modus, est perfectior. Tum quia, sicut Deus potest annihilare effectum productum immediate, ita poterit & ipsam ejus productionem, sed ipsum effectum immediate annihilare non posset, si immediate ab illo non penderet. Ergo nec actionem, si ab illo immediate non penderet, si autem immediate penderet effectus, immediateque annihilabilis est, penderet etiam actio, immediateque annihilabilis erit. Tum quia in nulla ratione debet creatura esse immediate à se, si autem immediate non penderet actio à Deo, immediate esset à se. Nec obstat, quod contineat totum esse & perfectionem actionis in se, causa, hoc enim, quod etiam in se habet actio, non debet esse independens à Deo. Concesso autem concursu immediato Deo, non est necesse excludere concursum aliarum causarum, quia multa se solo non potest præstare in eodem genere Deus, ut generationes, actiones vitales &c. & sicut entia creata non spoliatur virtute agendi, quam in illis ponit, & ratio & experientia, sic nec spoliari debent immediata etiam actione. Sed possibilisne creatura, quæ operari possit immediate Deo non concurrente? Ariag. & Hurt. censent, se in hoc non videre repugnantiam. Ovjed. & recentior Suar. censent id repugnare, quod probabilius. Quia impossibilis est creatura, in aliqua ratione, pro statu Physico, independens à Deo, & si sit possibilis dependentia à Deo in omnibus, & si hæc perfectio non repugnat Deo, danda erit eidem, & hæc excludet possibilitatem talis creaturæ. Porro concesso immediato concursu Dei cum creaturis, dicimus utramque causam in suo ordine esse totalem, cum causis tamen materiali & formali non concurrat in eodem genere, ob imperfectionem utriusque hujus causæ; His præjactis, Sit;

DIFFICULTAS I.

An Deus concurrat immediate ad peccatum?

Difficultas hæc nascitur ex suppositione facta, quod scilicet Deus ad omnes actiones creaturarum concurrat; nam contra hanc conclusionem hoc inter alia proponitur argumentum. Quia si concurrat Deus immediate ad omnes actiones. Ergo concurrat etiam ad peccaminosas; si concurrat etiam ad peccaminosas; Ergo est causa peccati. Sed hæc difficultas retorquetur suo modo in oppositos: Cur non enim Deus sit causa peccati, si mediate ad

illud concurrat, cum mediate concurrere, non excuset à peccato? & sic consilium dantes & propinantes per alium venenum, mediate concurrunt, & tamen sunt causa peccati. Sed hujus Difficultatis solutio translata ad Materiam Theologicam, de Peccatis, ubi diximus: Deum concurrere quidem, & quidem immediate ad peccata, non esse tamen causam illarum, quia non agit cum inclinatione &c.

DIFFICULTAS II.

An Concurfus Dei cum Creaturis, sit quid concomitans?

DICENDUM est, Concursum Dei cum Creaturis, non esse quid concomitans. Supponit hæc Conclusio communem doctrinam nostrorum, quod concurfus Dei in actu secundo, sit idem realiter cum concursu & actione creaturarum.

RATIO, quia si non per eundem concursum effectus penderet à Deo & à causa secunda, vel penderet per aliquam antecedentem actionem Divinam, & hoc non, quia nihil potest ostendi antecedens, quod respondeat illi actioni, cum tamen actioni non possit non respondere aliquid; Non etiam aliquid consequens, quia jam omnia acta inveniret; Non etiam aliquid concomitans, ut jam contra Pontium & Scotistas probabitur. Ergo debebit idem esse omnino cum actione creaturarum; Hinc jam:

PROBATUR primò Conclusio. Si concurfus Dei esset quid concomitans, ex eo esset, quia scilicet exhibitio illius, non pender ab uno principio, sed à duobus, & sic idem diceret Pontius, quod nos, licet aliis verbis; vel certe ideo esset concomitans, quia eliciente creatura suum influxum partialem, alium influxum eliceret Deus, & hoc non, quia nulla necessitas multiplicandi partialitates illorum influxuum, ut patebit solutione argumentorum.

PROBATUR secundò. Respectu illius actionis creaturæ, formaliter acceptæ, non datur ullus concursus concomitans, quò producat ipsa actio & influxus agentis creati; Ergo nec erit necesse dari alium influxum concomitantem, quo ipse effectus producat; & tamen quæ rationes oppositorum militent pro consequenti, militent etiam pro antecedenti, hinc, si pro antecedenti non valent, nec tenebunt pro consequenti.

PROBATUR tertio. Iste modus concurrenti per concursum concomitantem est indignus Deo, quod sic probatur. Antequam Deus, applicet concursum suum concomitantem, vel novit quid sit actura creatura, vel non novit? Si novit. Ergo jam supponitur effectus, antequam concomitans ille concursus Divinus accedat.

cedat. Ergo ulterius est indignus Deo, quia non est tolerabile dicere, in aliquo priori posse, supponi effectum, quem Deus non producat; Si autem non novit quid sit actura creatura. Ergo temerè concurrat. Et sic v.g. Si ego dicam volo agere, quod agit Petrus; si nesciam quid sit acturus, temerè id dico, & si coincidam in idem cum illo, merus erit casus, qui respectu Dei non datur. Si autem agat Deus per concursum identificatum, non potest supponi applicans suum concursum ad illam actionem, cum ille concursus idem sit cum actione, directus autem à scientia conditionata, aut alia, ne temerè agat. Videatur notatum sequentis difficultatis sub finem.

CONFIRMATUR. Quia ille concursus concomitans, vel est determinatus ad unum, vel non est determinatus ad unum? si est determinatus ad unum, aufert libertatem. Tum quia concursus antecedens determinatus aufert libertatem. Ergo & concomitans, nec enim est major ratio unius quam alterius. Tum quia concursus concomitans, est inter non dico prærequisita, sed per se inter requisita agendi, ut ipsum *præ* antecedentiam non notet: Si est inter requisita agendi; Ergo posito illo, non potest non fieri actio, hoc ipso enim non esset determinatus; Si illo posito, non potest non fieri actio; Ergo non liberè fit. Et certè si quis antecedendo vinctum, trahat illum strictum, simul cum illo gradiendo, adhuc verè vinculat. Ergo & concursus ille, si ve antecedit, si ve sit concomitans, si stringat, hoc est, determinet ad unum, auferet libertatem. Tum quia, quando requiritur ad libertatem, ut positis omnibus requisitis possit non fieri actio, hoc intelligitur: Nullum est determinativum actionis, salvans libertatem, nisi determinatio, orta ex suppositione actionis, determinatio autem illius concursus, non est ex suppositione actionis. Pro quo recito locum August. lib. Retract. c. 22. *In nostra inquit potestate non est, nisi quod sequitur nostram voluntatem.* Hinc ex hac auctoritate formabitur argumentum à pari. Concursus antecedens & prædeterminativus aufert libertatem. Ergo & concomitans, quia ex Augustino, etiam hic concomitans non sequitur nostram voluntatem, sicut nec antecedens.

OBJICIT primò Pontius. Volitio Dei distinguitur à volitione creaturæ. Sed volitio Dei, est concursus ipsius cum creatura. Ergo concursus ipsius cum creatura, non est actio creaturæ, sed alia concomitans actio.

RESPONDETUR. Falsam esse Minorem, quia concursus Dei spectat ad omnipotentiam. Voluntas autem Dei est potius applicatio omnipotentia Dei, de quo alias. Rursus dici potest, quòd volitio Dei sit concursus ipsius, qui in actu primo acceptus, est distinctus à concursu causæ secundæ, de quo nemo dubitat: sed negamus,

concursum Dei in actu secundo, esse distinctum à concursu itidem in actu secundo creaturæ. Rursus volitio Dei & concursus Dei (ut ita dicam) activè acceptus, est quid distinctum, secundum id, quod dicit in recto, dicit enim ipsam voluntatem Dei & Omnipotentiam applicatam, in obliquo autem & pro connotato non est quid distinctum, quia dicit ipsam actionem creaturæ.

OBJICIT secundò idem. Quando duæ causæ partiales subordinatæ producunt aliquem effectum v.g. intellectus & objectum, intellectum, non eadem actione concurrunt, sed diversa. Ergo idem dicendum, cum Deus & creatura concurrunt. Antec. prob. quia actio subiectatur in agente, sed unica indivisibilis actio, non potest subiectari naturaliter in duobus principiis distinctis realiter.

RESPONDETUR. Imprimis Negand. Antecedens cum sua probatione, quia quantumvis datur actionem agentem quodammodo subiectari in agente, non tamen in eo subiectabitur actio acta, nos autem concursum identificamus actioni actæ. Dixi actionem agentem quodammodo subiectari, quia cum idem sit realiter, vel cum actione acta (sed dicitur agens, non nisi per respectum ad principium) & sic recipitur in passo, vel est idem cum principio operante, & sic non subiectabitur propriè in agente, utpote cui identificatur. Rursus si concursus Dei subiectatur in ipso Deo, quæro etnè aliquid distinctum realiter à Deo, vel non est? si non est distinctum, in statu quæstionis non stas, hic enim queritur de distincto realiter concursu, si autem est quid distinctum, & tamen recipitur in Deo. Ergo entitas Dei rationem causæ materialis habere potest. Denique quamvis causæ partiales subordinatæ, producerent aliquem effectum distinctis actionibus partialibus, adhuc id respectu concursus Divini, concedi non deberet, quia actiones causarum partialium, non debent tantum subordinari, quia nec essentialiter subordinantur, sicut subordinari debet actio causæ secundæ, ad causam primam; consequenter actiones causarum subordinatarum, quamvis concedantur distinctæ, non erit necesse distinguere concursum Dei, à concursu creaturarum.

Lorca, ut eum citat recentior Suar. quamvis fateatur eundem esse realiter concursum causæ primæ & causæ secundæ, tribuit nihilominus prioritatem quandam concursui Divino, præ concursu creato, quam appellat prioritatem à quo, & dicit ulterius concursum causæ primæ, esse priorem in genere causæ efficientis, concursus autem causæ secundæ, dicit esse priorem in genere causæ materialis, & sic determinare causam primam. *Hec illius doctrina*

NON SATISFACIT. Tum quia prior est concursus causæ primæ in genere causæ efficientis, præ concursu causæ secundæ. Ergo comparatur

ratur ad illud, tanquam efficiens ad effectum, talis autem comparatio, arguit distinctionem realem, si autem ponitur distinctio realis, quomodo identificantur? Tum quia concursus causæ secundæ, est prior in genere causæ materialis, præ concursu Dei, idque suppono in genere causæ materialis veræ. Ergo subiectat concursus Dei verè concursus causæ secundæ: Si autem ille verè subiectat, quomodo sunt idem realiter? Tum quia non est explicabile, quomodo concursus Dei sit prior, præ concursu causæ secundæ? quia vel præcedit tempore, vel instanti, vel naturā, vel prioritate originis: non primum, & secundum, quia sicut nihil est prius tempore, vel instanti seipso, ita nec est prius eo, quod secum idem est realiter. Non tertium, quia nihil seipsum præcedit naturā, cumque per multos idē sit esse prius naturā & prius causalitate, cum nihil causet seipsum nec erit prius naturā seipso. Nō quartū, quia prioritas à quo est prioritas consimilis ei, quā prioritate, prior est Pater æternus Filio, quæ prioritas licet salvet æqualitatem durationis, importat tamen oppositionem principii & principia, adeoque distinctionem realem. Quod ipsum sic aliter probatur; Prout est prior à quo concursus Divinus, eo ipso est posterior. Ergo non datur prioritas ista concursus Divini. Anteced. probatur. Prioritas à quo, est prioritas concursus creati prout pendētis à Deo. Ergo concursus ille Divinus prior à quo eo ipso est posterior. Consequentia probatur, Concursus ille ille Divinus prout prior à quo, dicit concursus creatum, qui dicitur esse posterior. Ergo concursus ille Divinus prout prior, eo ipso dicit quid posterius. Addit recentior Suar. Concursus ille essentialiter procedit ab utroque principio. Ergo in nullo priori potest esse sine alterutro; alias esset sine sua essentia. Et certè non potest esse prior concursus creatus, hoc ipso enim quia creatus est, dependet à Deo, non etiam præcedit concursus causæ primæ, quomodo enim Actio vitalis v.g. intellectio, prius procederet à Deo, quā intelligeretur procedere à potentia vitali.

Si tamen nomine huius prioritatis non aliud intelligas, quā quod id, à quo dependet actio, sit prius suo modo, sicut v.g. prioris habet rationem Pater, præ Filio, causæ præ effectui, si non sumantur relativè, cumque concursus creatus dependeat ab increato, debet habere suo modo prioritatem, & hæc prioritas in præsentia, non negatur.

Dices primò cum Lorca. Duæ causæ non possunt uniri ad eundem effectum, nisi una determinet aliam, alias non nisi casu agerent, ergo & prima causa cum causa secunda non ager, nisi una determinet aliam. Quod si hæc determinatio tribuatur Deo. Ergo tribuetur & prioritas, nam determinatio est prior prioritate à quo.

RESPONDETUR. Imprimis, hoc argumentum non procedere de concursu, sed de causis, quo autem sensu causæ prima præ secunda habet rationem prioris, dictum ubi de prædeterminatione; duæ autem causæ ut uniantur ad unum effectum, eæque liberæ, non est necesse, ut una prædeterminet aliam, sed ut offerat vires cum quibus posset quidem non operari, infallibiliter tamen operetur altera, & ne casu dicatur agere Deus concurrando cum causis liberis, dirigitur à scientia conditionata.

Dices secundò. Ex istis duabus causalibus, quarum una dicit; ideo egreditur concursus à causa prima, quia egreditur à causa secunda, & ista altera, quæ dicit; ideo egreditur concursus causæ secundæ, quia egreditur concursus causæ primæ; ex istis inquam duabus causalibus, debet esse aliqua vera. Ergo debet alterutri concedi prioritas, cum concedatur determinatio, quam explicat illa causalis.

RESPONDETUR. Imprimis, retorquendo argumentum: ideo agit intellectus, quia agit species, ideo Petrus assidet Paulo, quia Paulus assidet Petro? & tamen in his nulla reperitur prioritas; ita licet ideo agat creatura, quia agit Deus; non sequetur hoc ipso, vel determinationem, vel prioritatem oriri debere. Deinde illa causalis; ideo egreditur concursus à causa secunda, quia egreditur à causa prima hoc solo sensu vera est, quia Deus & potentiam, & vires tribuit creaturæ, & in hoc genere, conceditur prioritas, sed non in præcedentia, alius sensus.

Dices tertio cum eodem. Malleus & artifex simul agunt, & tamen malleus, dicitur esse determinatus, ab artifice. Ergo etiam dicendum est, quod à concursu causæ primæ, determinetur concursus causæ secundæ. Sol etiam & homo generat hominem in eodem instanti etiam naturæ, & nihilominus determinat homo concursus solis, adeoque habet in hoc prioritatem. Ergo etiam diverso respectu prior erit concursus causæ primæ, præ secunda concursu.

RESPONDETUR. Supra jam prioritatem certam concessam esse, fufiusque explicatum hoc est, in materia de Prædeterminatione. Ad argumenti vim quod attinet, illud non convincit, facile enim est, ut malleus distinctus realiter, necessarioque operans, determinetur ab artifice, Sed concursus indistinctus realiter, ut eam indistinctum Lorca, quomodo determinabitur? Sicut & alia est virtus solis, hoc est v.g. calor, & alia virtus hominis, hoc est semen; hinc facilius est, ut unum, determinetur ab alio.

DIFFICULTAS III.

An concursus Dei, sit quid determinatum physicè?

PRÆMITTO I. Rem esse de concursu Dei extrinsecò & concursu, ut dicebam Acto, nam concurs-

curfus Agens, qui est omnipotentia applicata per voluntatem, cum sit ipsemet Deus, indubie est quid determinatum in sua entitate.

PRÆMITTO 2. *Sily: an concursus Dei sit determinatus physice pro eodem supponit, ac an sit determinatus nonnisi ad hoc producendum?* tunc procedere potest imprimis quæstio de concursu creativo, qui certe est determinatus physice, quia idem est cum re creata, quæ non potest esse, nisi hæc determinata: Si autem quærat de concursu, qui idem est cum concursu creaturarum, tunc

PRÆMITTO 3. *Quæri posse: an concursus Dei cum causis necessariis sit determinatus nonnisi ad hoc producendum?* & sic indubie est determinatus, non enim est potestas utriuslibet in causis necessariis accipiendo eas cum omnibus prærequisitis. Si autem quærat de causis liberis;

PRÆMITTO 4. *Concursum cum causis liberis dupliciter spectari posse.* Primo in actu primo, qui nihil aliud est, quam omnipotentia præparata ad concurrendum, vel potest spectari concursus in actu secundo, & hic non aliud est, quam ipsamet actio creaturæ, prout dependens à Deo. Concursus in actu primo spectatus est indifferens, sicut & ipsa omnipotentia est indifferens ad concurrendum ad hoc, vel ad illud. Concursus autem in actu secundo non est indifferens, quia non aliud est, quam ipsamet actio creaturæ, quæ actio non est indifferens ad agendum. Quia verò ipsa causæ liberæ spectari possunt prout sunt principium actuum naturalium & supernaturalium; *Hinc*

PRÆMITTO 5. *Quod concursus Dei in actu primo ad actus supernaturales, prout importat superadditum habitum, aut præparationem auxilii vires habitus suppletis, in isto sensu habitus non est indifferens ad oppositum, licet sit indifferens ad agendum, vel non agendum.*

RATIO Prioris partis præmissi est, quia gratia & principium supernaturale, sive intrinsecum, ut habitus, sive extrinsecum, ut auxilium, non potest principiari peccatum. Ergo est determinatum, nonnisi ad effectum gratiosum. Ratio secundæ partis est, quia si auxilium illud vel habitus esset ad agendum, ita, ut non posset fieri oppositum, hoc ipso illud auxilium tolleretur libertatem, de quo in Materia de prædeterminatione. *His præmissis colligendoque dicta.*

DICENDUM est. *Concursum Dei in actu secundo spectatum non dicere indifferentiam, vel contradictionis, ut dixi, præmissis quarto, nec contrarietatis, ut ibidem dictum.*

PROBATUR. Quia concursus in Actu secundo spectatus, est ipsamet actio, quæ non potest non esse actio, adeoque nec est indifferens, ut non agat, & tamen deberet esse indifferens, si haberet indifferentiam contradictionis; nec etiam actio habet indifferentiam contrarietatis, quia est ipsa actio creaturæ, quæ non est indiffe-

rens ad oppositum; neque enim habitus amoris, est indifferens ad odium, in quo tamen stat libertas contrarietatis. Concursus tamen in actu primo est indifferens ad contradictoria, ut dictum præmissis eodem, licet spectatus in actu primo concursus, in quantum importat habitum supernaturalem vel auxilium indebitum, non sit indifferens ad oppositum, ut dictum præmissis quinto.

OBJICIT primò Pontius. Concursus Dei est volitio, qua vult cum causâ producere effectum. Sed per illam volitionem non potest aliud produci. Ergo concursus Dei non est indeterminatus. Minor probatur. Quia sequeretur, quod esset volitio, & non esset, esset ut supponitur, non esset autem, quia esset volitio producendi alium effectum; volitio autem producendi effectum alium, formaliter, aut ratione, distinguitur à volitione producendi alium effectum.

RESPONDETUR. Ipsam illam volitionem, non esse determinativum unius partis, nec volitionem unius partis, antecederet ad suppositionem volitionis creatæ. Deinde, volitio quæ vult producere effectum Deus, unum dicit in recto, & hoc est ipsemet Deus & actus illius internus, identificatus Deitati, & hæc volitio in essendo quidem est determinata, cum sit ipsum esse Dei determinatum, sed non est determinatum nonnisi ad volendum hoc. Deinde volitio illa connotat aliquid extrinsecum, nempe ipsum effectum, quem concedo esse determinatum, sed ex suppositione sui ad se.

OBJICIT secundò idem. Concursus Dei est identificatus actioni creaturæ. Sed hæc est determinata ad unum. Ergo & ille concursus.

RESPONDETUR. Concursum in actu primo non esse identificatum creaturæ, sed tantum concursum in actu secundo, quem jam supra dixi, non esse indifferentem ad oppositum, vel non ad esse, sicut supponit objectio.

OBJICIT terriò. Effectus non magis pendet à causa secunda, quam pendeat à causa prima. Ergo si quid non potest egredi à causa secunda per concursum indeterminatum, nec egreditur à causa prima.

RESPONDETUR. Effectum egredi à concursu causæ secundæ indifferenti, si ille sumatur in actu primo, quia egreditur à voluntate non determinata; in actu autem secundo spectatus concursus utriusque determinatus est, ut dixi.

OBJICIT quartò idem. Concursus cum sit actio, necessario pro distinctione terminorum distinguui debet. Ergo non est indifferens.

RESPONDETUR. Consequens & Antecedens esse verum de concursu in actu secundo.

INSTAT. Determinatio actualis causæ ad effectum producendum nequit esse, quin causa determinetur per ipsam. Ergo si determinatio, quæ

quâ Deus de novo determinat ad producendum amorem, esset etiam determinatio ad producendum odium, sequeretur, quod quoties produceret amorem, produceret etiam odium.

RESPOND: Non dari determinationem actionem causæ ullam, quæ sit distincta, ab ipsamet actione libera.

OBJICITUR Quinto. Si non daretur concursus divinus determinatus & determinans Dei voluntas ad unum, non daretur ex eo, quia tolleretur libertatem. Sed non tollit. Minor probatur, quia illud, quod tollit libertatem, debet esse suppositio alicujus, quod quamvis antecedit, habet virtutem necessario tractivam voluntatis. Sed si daretur decretum determinans, aut concursus quicumque Divinus ad unum determinans, non haberet virtutem necessario tractivam voluntatis. Quod ipsum probatur, quia quidquid habere potest virtutem determinativam voluntatis, vel debet illam habere quatenus est aliquid, quod habet rationem actus primi, vel rationem actus secundi; Neutro modo determinatus ille concursus habet vim determinandi necessario voluntatem, quod ipsum probatur, quia quod determinat necessario per modum actus primi, aut debet proponi ipsi per intellectum, aut debet habere aliquam antecedentem actionem, per quam produceretur actio voluntatis? jam autem non est necessarium, ut vel decretum illud cognoscatur, nec habet illud decretum vel concursus actionem aliquam, antè actionem voluntatis; aliàs antè actionem voluntatis produceretur actus voluntatis, quod fieri non potest, non datur enim actio actionis gratiæque illa poneretur. Quod si illud decretum & ille concursus, esset per modum actus secundi, nec dum necessitaret voluntatem, quia ille concursus, aut esset actio totalis actus voluntatis, aut partialis: Si totalis; Ergo actus ille non produceretur à voluntate: si partialis; Ergo debet simul naturâ adesse actio voluntatis, & sic non determinabitur voluntas determinatione antecedenti.

RESPONDETUR, hoc argumentum multum probare, probaret enim salvari libertatem in prædeterminatione Thomistica, quia etiam illa nec agit sine voluntate, nec debet proponi voluntati. Supponitur autem Scotistis Prædeterminationem Physicam non admittere. Rursus, possibile est, ut Deus suo decreto destruat libertatem, & tamen vi hujus argumenti, non destrueret illam, quia non esset necesse decretum illud proponi voluntati, nec esset necesse, ut illud decretum antecederet agat actionem voluntatis. Directè autem ad argumentum dici potest, duplicem necessitatem profectam à Deo, cogitari posse. Primò positivam, quam stante etiam judicii indifferentiâ de faciendò, vel non faciendò, imprimere potest: potentiaæ voluntariæ; Secundò, aliquam necessitatem nega-

tivam, quæ sistat in non exhibitione ejus, quod necessarium est ad agendum conformiter voluntati liberæ, sic v.g. quando Deus subtrahit suum concursum causæ necessariæ, necessario habet hoc, quod non agat, quæ tamen necessitas non nisi ex negativo principio oritur, ex negatione scilicet concursus debiti; sic etiam in præsentì, quia non daretur concursus indifferens, quo indiget potentia hîc & nunc liberè operatura, hinc illo negato, negativè Deus necessitaret voluntatem; dico itaque necessitatem illam fore in actu primo, sed quia est ex negativo principio, non esset necesse illam quidquam agere antecederet, nec etiam nosci. Posset etiam ostendi actio antecedens impropria, hoc est determinans potentiam, ut non nisi agat.

NOTO. Præsentem doctrinam Pontii & Scotistarum respicere, quod non sit tollenda libertas concursu & decreto determinativo ad unum, modò se habeant per modum concomitantis; Sed tollendam esse libertatem hæc evincunt. Tum quia quò posito non possumus non agere, & illud non est situm in nostra potestate, nec ortum ex usu libertatis, illud tollit libertatem; jam autem ille concursus etiam concomitans est talis, ut docet ipse Pontius. Major autem fundatur in definitione libertatis, quia de ratione liberi est, positus omnibus requisitis, inter quæ est concursus concomitans, posse agere & non agere. Tum quia per hoc solum videtur velle salvare libertatem, quia decretum illud determinatum includeret adhuc concursum creatum, ut videre illum est hic num. 103. hoc autem libertatem non salvat, quia si necessitaretur voluntas ad agendum, adhuc includeretur concursus voluntatis creatus. Tum quia illud decretum & esset concomitans, ut supponitur, & non esset concomitans, esset enim antecedens non solâ æternitate, quia hæc ad præsens impertinens est, sed esset antecedens causalitate, quod ipsum probatur, concomitantia dicit simultatem duorum. Ergo etiam & concomitantia concursus determinati dicit simultatem duorum, nempe concursus Divini, & concursus Creati. Sed concursus creatus respectu effectus agendi, habet rationem antecedentis causalitate, quamvis concomitantem sibi habeat concursum Divinum. Ergo etiam & concursus Divinus poterit habere rationem antecedentis causalitate, quamvis concomitantem sibi habeat concursum potentiaæ creatæ. Tum quia Concursus Divinus in Actu primo spectatus, vel complet rationem actus primi proximi in potentia, vel non complet? Si complet, ergo & ipse habet se per modum actus primi; Si non complet. Ergo potentia se solâ habet rationem actus primi completi, quod neg ratione effectuum naturalium, sed multò magis supernaturalium concedi non potest potentiaæ, aliàs viribus naturæ, posset illum producere, statuiturque per hoc independentia actus primi crea-

creati in agendo à causa prima, & si nihil sit in actu secundo sine concursu Dei, ita nec fieri potest quidquam sine concursu Dei, in actu primo; quia ab iisdem principiis pendet effectus in actu primo, & in actu secundo. Tum quia non est imaginabile esse aliquid verè causam, & tamen non se habere per modum antecedentis. Tum quia posito illo simultaneo concursu in actu primo parato, habente respectu effectus antecedentiam causalitatis, & includente aliquo modo operationem nostram, vel potest fieri & non fieri operatio, vel tantum potest fieri: si primum, quomodo salvatur determinatio? si secundum, quomodo salvatur libertas? Tum quia concursus ille simultaneus, includens nostram operationem, includit illam tanquam effectum. Ergo respectu illius non dicit concomitantiam, sed antecedentiam. Tum quia & esset ille concursus determinatus, ut ponitur, & non determinatus, quia illo posito posset adhuc homo agere & non agere, ut videre est apud ipsum, num. 98. Tum quia, ponamus ex una parte decretum aliquod & concursum determinatum, qui etiam sit per Scotistas necessitativus, ponamus ex alia parte decretum illorum &

concursum concomitantem, fiat parallela: Istud decretum necessitans, est suppositio antecedens, causalitate, positionem effectus, concursus etiam concomitans, antecedit causalitate, positionem effectus, decretum necessitans, non est in nostra potestate ponere vel non ponere, idem verum de decreto & concursu concomitanti decreto necessitanti posito, non potest sequi oppositum in sensu composito, idem convenit decreto concomitanti, hoc ipso enim non esset determinatus. Quid autem rogo habet se sola verbotenus concomitantia, ad salvandam libertatem? Neque valet quod adfert, num. 108. ubi dicit, quando mihi Deus dat concursum determinatum ad unum, quamvis non det concursum determinatum ad oppositum sufficit, quod habeatur concursus in actu primo, hoc est voluntas Dei, parata dare concursum, nam si non sufficit ad libertatem, dare concursum necessitantem, & habere voluntatem paratam servandæ libertatis, nec in præsentia etiam sufficeret, & sicut non sufficit Deum esse paratum ad dandum auxilium sufficiens, sed est necesse illud offerre, ita & in præsentia.

DISPUTATIO VII.

De Causa extrinseca, quæ est Finis & Exemplar.

PAUCA hinc veniunt Scholasticè discutienda, hoc, quod difficultatem habere posset, id est: an bruta agant propter finem propriè? negatum hoc est in Materia de Angelis Dis. 5. n. 85. alia quæ sunt magis propria huius loci, interim decurrenda sunt.

QUÆSTIO I.

Quid Finis? estne Causa realis? quæ ejus Causalitas?

ASSERO primò. Finem ex Aristotele 2. Phys. textu 28. esse id, *cujus gratia aliquid fit*, ex quo rursus causam finalem secundum id, quod dicit 1. Ethic. c. 2. rectè definieris? *Est id, quod propter se amatur, & propter quod cætera volumus*; Reflendo autem ad terminos, quibus causa in communi definita est, causam finalem definieris;

Quod sit principium determinans ad existentiam gratiæ sui, vel tanquam propter quod. Explicari hoc solet, sic intellectus assentitur quibusdam principiis, quæ de se evidentia sunt, & quibusdam non nisi propter connexionem cum illis, sic etiam voluntas quædam amat objecta propter se, & alia propter connexionem cum illis, & quemadmodum quibus intellectus tanquam immediatis assentitur, vocanturque principia, quibus autem assentitur propter connexionem, vocantur conclusiones, sic quæ appetit voluntas propter bonitatem immediatè in illis inclusam, vocantur finis, quæ autem amantur propter connexionem cum illo bono, vocantur media. Demum sicut principia communicant suis connexis evidentiam, ita finis communicat mediis bonitatem & amabilitatem. Explicari hoc ipsum sic aliter potest.

De ratione finis est ultra se nihil in illo genere, vel ordine habere; & ita est finis linearis, ultra quod